

02/10/2024

Persmededeling: Mensen in armoede vragen sterk sociaal beleid.

Decenniumdoelen heeft nog vele vragen bij het Vlaams regeerakkoord.

Decenniumdoelen hield het regeerakkoord tegen het licht van ons 12-punten Manifestⁱ op domeinen die belangrijk zijn in de strijd tegen armoede.

De inleidende zinnen in het Vlaams regeerakkoord over een warm Vlaanderen met gelijke kansen voor iedereen, waar niemand achtergelaten wordt, klinken mooi en veelbelovend. Maar de tekst ademt bij momenten een mensbeeld uit gebaseerd op wantrouwen, vooral naar kwetsbare gezinnen en naar nieuwkomers. Mensen in armoede worden daarbij in het regeerakkoord dikwijls afgebeeld als slachtoffers die moeten geholpen worden, ofwel als fraudeurs die moeten gestraft worden. Zelden worden ze betrokken in de vormgeving van de samenleving. En in de uitwerking van het beleid zitten erg veel harde tonen en sancties voor wie niet mee kan. Terwijl de doelstellingen inzake armoedebestrijding in de sociale maatregelen dikwijls vaag blijven.

Positief is dat de Vlaamse regering een sterke investeringsagenda neerlegt: in zorg, kinderopvang, jeugdhulp, onderwijs en openbaar vervoer, en in het wegwerken van de wachtlijsten, ook al ontbreken voorlopig op verschillende terreinen nog concrete ambities en duidelijk streefcijfers. De terechte beslissing om de dienstencheques duurder te maken en de fiscale aftrek af te schaffen kan alvast geld vrijmaken, niet alleen voor de verbetering van loon-en arbeidsvoorwaarden van de huishoudhulpen, maar ook voor betere publieke diensten. Maar het niet afschaffen van de voorrang voor werkenden in de kinderopvang is wat ons betreft een serieuze gemiste kans, want vooral ook werkzoekenden hebben kinderopvang nodig om aan het werk te geraken.

Dat sociale ondersteuning vooral gaat naar de meest kwetsbaren en dat er daarom zal gekeken worden naar het inkomen en niet naar het statuut van mensen, om activiteits- en werkloosheidsvallen te vermijden, is verdedigbaar. Maar waarom moet dat meteen gekoppeld worden aan een register van wat mensen met een laag inkomen aan toelagen ontvangen? Het onderzoeken van elke Vlaamse sociale ondersteuning kan gekoppeld worden aan een algemene verblijfsvoorwaarde van vijf jaar is duidelijk een onaanvaardbare bijkomende drempel voor nieuwkomers om zich succesvol te integreren. Het Grondwettelijk Hof oordeelde al eerder naar aanleiding van de invoering van een verblijfsvoorwaarde in de Vlaamse sociale bescherming, dat dit een onwettelijke vermindering van sociale bescherming inhoudt. Mensen kansen geven op deelname aan de samenleving doe je niet door steeds opnieuw drempels op te werpen in de toegang tot inkomen en sociale dienstverlening.

Groepakket, onderwijs en gezinsondersteuning.

Het is goed dat er in het groepakket een koppeling komt van de bedragen aan de gezondheidsindex en een minimale indexering van 2% in september. Maar we missen een engagement voor heroriëntering van het pakket om mensen in armoede beter te ondersteunen, door het optrekken van de sociale toeslag. Kinderen in armoede helpt je vooral door het gehele gezin te ondersteunen. Positief is dan ook dat het akkoord maatregelen voorziet om de schoolfacturen, vooral in TSO, BSO en KSO te verlagen, al ontbreken hier concrete streefdoelen voor verlaging en al is het een gemiste kans om hier niet de maximumfactuur naar voor te schuiven als maatregel. Subsidies voorzien voor scholen die gratis maaltijden aanbieden kan een nuttige maatregel zijn om de lege brooddozen te bekampen.

Ook lokale gezinscoaches en betere samenwerking tussen welzijnspartners en het OCMW kunnen ook bijdragen om gezinnen te ondersteunen. Maar het is bijzonder jammer dat de regering denkt dat sancties kunnen helpen in de ondersteuning van kwetsbare gezinnen. Natuurlijk is het belangrijk dat ouders én kinderen Nederlands leren om hen beter kansen te geven op sociale inclusie. Maar Decenniumdoelen maakt zich grote zorgen over de overmatige nadruk op de verantwoordelijkheid van ouders. Het afnemen van de schoolbonus en/of de schooltoeslag als ouders hun verantwoordelijkheid niet willen opnemen of als ze de Nederlandse taal niet machtig zijn, en het afnemen van de schooltoeslag bij teveel onwettige afwezigheid van het kind, zullen kwetsbare gezinnen nog meer de miserie in sturen. We maken ons ook zorgen over het inzetten van CLB's als kliklijnen voor ouders die hun verantwoordelijkheid niet opnemen.

Gelet op het grote belang dat gehecht wordt aan de kennis van het Nederlands is het bovendien te hopen dat er voldoende kan ingezet worden op uitbreiding van de avondlessen voor nieuwkomers, want momenteel zitten die meer dan vol. De brugfiguren en het lokaal sociaal beleid beter inzetten klinkt alvast beter dan ouders bestraffen.

Wonen

De plannen om tegen 2050 450.000 nieuwe wooneenheden op de markt te brengen zijn positief, net zoals de uitbreiding van de woonlening en de woonwaarborg voor mensen met een laag inkomen, budgethuren en huurwaarborgleningen. Het is goed dat er extra wordt ingezet op "Housing First" voor daklozen en dat lokale besturen en woonmaatschappijen middelen krijgen om te investeren in mobiele woonunits en noodwoningen. Maar waarom wordt meteen ook weer de stok bovengehaald om te dreigen met opsluiting in speciale residentiële voorzieningen van daklozen die voor overlast zorgen? Het ruime budget voor sociaal wonen is erg welkom, al is het grotendeels dankzij de ongebruikte spaarpot van de vorige regering. Maar helaas komt er geen concreet engagement om de wachtlijsten (170.000) voor sociaal wonen weg te werken. Daar moet blijkbaar de versterking van de jacht op mensen met buitenlands vastgoed mee voor een oplossing zorgen, al heeft de praktijk eerder het tegendeel bewezen. Een mechanisme dat nu ook zal toegepast worden voor wie een woning koopt aan verlaagde tarieven registratierecht. Ronduit contraproductief is het feit dat er extra voorwaarden komen voor wie sociaal wil wonen, namelijk Nederlands kennen en werk hebben. Sociaal wonen enkel reserveren voor de hardwerkende Vlamingen is in strijd met de principes van Housing First! Een gemiste kans is ook dat praktijktesten er niet komen op de huisvestingsmarkt, want discriminatie op die markt moet dringend aangepakt worden.

Werk

Het is goed dat de Vlaamse jobbonus wordt afgeschaft – al is die afschaffing wel afhankelijk gemaakt van de belastinghervorming van de toekomstige federale regering - want onderzoek heeft al uitgewezen dat die veel geld kost en bovendien niet werkt om mensen die ver van de arbeidsmarkt staan weer aan de slag te helpen. De intentie om 1000 extra plaatsen in de sociale economie te creëren, net als het inzetten van jobcoaches ter ondersteuning van inclusieve werkvloeren is mooi, maar is weinig ambitieus. Decenniumdoelen vraagt al lang om 10.000 plaatsen extra om mensen die niet op de reguliere arbeidsmarkt terecht kunnen aan maatschappelijk nuttig werk te helpen. Ook de invoering van praktijktesten om discriminatie op de arbeidsmarkt te bestrijden is positief. Maar wat moeten we verstaan onder het meer aanklampend beleid voor langdurig werklozen? En hoe zal het systeem van de samenlevingsjobs, die de plaats moeten innemen van de verplichte gemeenschapsdienst, er in de praktijk uitzien? Hoe zinvol zullen de jobs zijn die bij Vzw's en lokale besturen moeten gevonden worden voor meer dan 90.000 mensen die meer dan 1 jaar werkloos zijn? Zullen die echt een opstap zijn naar werk? Goed dat er een vergoeding tegenover staat die bovenop de werkloosheidsuitkering komt. Maar de dreiging met sancties voor “wie niet meewerkt” klinkt alvast niet als een motiverende maatregel voor wie erg ver van de arbeidsmarkt afstaat. De versterkte activering van langdurig zieken in de terug-naar-werk-trajecten - eventueel via deeltijds werk met behoud van een deel van de ziekte-uitkering - kan positief zijn om langdurig zieken nieuwe kansen te geven om aan het werk te gaan. De ervaring leert dat zo'n traject enkel succesvol kan zijn als dit breed bekeken wordt en vraagt hervormingen op meerdere fronten, onder meer door werkbaar werk te voorzien maar ook door goede begeleiding naar progressieve werkhervatting, een aangepaste job of een nieuwe opleiding. Toch heerst er bezorgdheid rond de “herevaluering” van de invaliditeitsuitkering voor die langdurig zieken die zich “onwillig” opstellen.

Tot slot.

Om een warm Vlaanderen te bouwen is een sterk middenveld nodig. Het is dan ook goed dat de nieuwe Vlaamse regering zich voorneemt om samen te werken met dat middenveld in de verschillende fasen van het beleid. Maar om hun rol in de samenleving naar behoren te kunnen vervullen, heeft dat middenveld financiële steun nodig. Uiteraard moeten subsidies van de overheid aan organisaties kunnen geëvalueerd worden. Maar het mag niet de bedoeling zijn om louter te evalueren op statistiekjes over prestaties die aangestuurd worden door de overheid. De strijd tegen armoede is een strijd op vele fronten die zich vaak niet enkel in cijfertjes laat meten.

Decenniumdoelen en al zijn partners (Netwerk Tegen Armoede, Welzijnszorg, SAAMO, SAM vzw, Beweging.net, LEVL, Solidaris, CM, ACV, ABVV en ACLVB) willen graag in dialoog met de Vlaamse regering om te bouwen aan een sterk sociaal beleid. Wie niemand wil achterlaten moet de (te grote) armoede in een rijke regio effectief aanpakken.

KOMAF met armoede. Ja, het kan!

ⁱ [Voorstellen | Decenniumdoelen \(komafmetarmoede.be\)](https://www.komafmetarmoede.be)